

Broj 91 * Godina XI * april/travanj 2010.

GLASNIK

ISSN 1840-0310

Udruženje građevinara P/GKFBiH

Upućen apel za podršku u rješavanju problema

Analize

Zašto investirati u BiH?

Milijarde u okviru strateškog plana razvoja

Sarajevo je bilo domaćin Biznis Foruma, prve međunarodne investicijske konferencije u organizaciji Bosna Bank Internacionala i Grupe Islamske banke za razvoj - IDB, 06. i 07. 04. 2010. godine. Prisustvovalo je oko 590 učesnika, kojima je tokom dvodnevne Konferencije predstavljeno 157 projekata. U žiži su bili infrastrukturni objekti i projekti u oblasti poljoprivrede.

Direktor BBI mr. Amer Bukvić na svečanom otvaranju je upoznao prisutne da ukupna vrijednost prijavljenih projekata iznosi 11,5 milijardi eura. U oblasti energetike prijavljeno je 40 projekata, iz infrastrukture 33, te projekti za izgradnju koridora 5c, u oblasti turizma 48 i 36 projekata iz oblasti poljoprivrede.

Sažetak projekata čini knjiga koja je podijeljena učesnicima.

Forumu su prisustvovali predstavnici vlasti, privrede, asocijacija privrede, investitori iz više zemalja: Saudijske Arabije, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Kine, Katara, Malezije, Turske, Indonezije, Jordana, Kuvajta, Omana i nekih drugih zemalja, te jedan broj iz Evrope, zainteresirani za investiranje u Bosni i Hercegovini. Forum bi trebalo da postane tradicija, a doprinio je da Sarajevo dobije atribut atraktivnog mjesta na mapi svijeta za ulaganja.

Pažnju su privukle prezentacije predstavnika Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije o temi „Izgradnja elektroenergetskih objekata u Federaciji BiH - prva faza“, uz ponudu modela izgradnje i učešća u finansiranju. Ova prezentacija obavljena je i nešto ranije za odgovarajuće institucije, asocijacije i slično sa područja BiH i FBiH, uz učešće investitora iz zemalja EU, ambasadora u BiH i drugih zainteresiranih za ulaganja u elektroenergetski sektor.

Kako se u sve to uklapaju planovi P/GKFBiH?

BiH je stabilna zemlja u smislu ulaganja stranog kapitala u projekte koji su atraktivni za investitore u oblasti energetike i putne mreže. Ekonomski oporavak, odnosno napredak nešto je sporiji nego što bismo mi željeli, najčešće zbog političkog konsenzusa. Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU stvari dobi-

vaju drugu dimenziju i BiH sigurnijim koracima ide prema euroatlantskim integracijama.

Dešavanja u pripremi investicionih projekata se intenziviraju, što pokazuju i održani forumi tako da se uskoro očekuju konkretni investicijski zahvati, što će svakako uticati na brži razvoj i oporavak privrede.

Dokument „Strateški plan i program razvoja energetskog sektora FBiH“, kao i katalog projekata prezentiranih na Forumu, sa navedenim sadržajima, u narednih deset godina, trebali bi biti okosnica privrednih aktivnosti, s obzirom na to da se njihovom realizacijom aktiviraju i svi ostali privredni potencijali.

U tom periodu trebalo bi biti realizirano više od 20 hidro, termo i objekata vjetroelektrana, u koje će se investirati oko šest milijardi eura i zaposliti oko 50 hiljada radnika. U prvoj fazi izgradnje ovih objekata instalirana snaga će biti oko 2.000 mW i planirana godišnja proizvodnja od 11.372 GWh.

Komora kao institucija privrede preko svojih organa i strukovnih asocijacija prati događanja u fazi priprema projekata sa željom da na ovim objektima budu uključeni građevinski, ugostiteljski, saobraćajni, trgovački i drugi kapaciteti.

Na prezentacijama su bili prisutni predstavnici Predsjedništva BiH, Vijeća ministara i Vlade Federacije BiH, direktori, odnosno predstavnici dvije elektroprivrede, kao i predstavnici rudnika. Želja je, osim krupnih projekata, da se intenzivira i proizvodnja iz obnovljivih izvora energije. U tom okviru dominantni su novi blokovi u TE Tuzla i Kakanj, te značajni novi objekti RiTE Bugojno, TE Kakanj - kombi ciklus, RiTE Kongora i 15 hidroelektrana.

Paneli Foruma odnosili su se na sektore privrede uz učešće zainteresiranih investitora. Vlada FBiH je odobrila da se na poslovima odabira strateških partnera ovlaste domaće elektroenergetske kompanije, koje bi išle u partnerstvu sa potencijalnim ulagačima. Model investiranja bio bi "vaš novac, naši resursi"

Pokazalo se da ima zainteresiranih investitora, uz napomenu da su potencijalni investitori iz

Austrije podsjetili na propuštenu šansu, tešku 2,5 milijardi eura.

Tayip Erdogan, premijer Republike Turske, je kazao da Turska želi vidjeti BiH kao zemlju u razvoju. Osvrnuo se na koridor 5c koji vidi kao budući projekat u koji se mora brže i više ulagati, uz napomenu da su ceste s jednom trakom već daleka prošlost. Birokratske smetnje već godina ma usporavaju ulaganja u BiH, te bi političkom stabilnošću i boljim bezbjednosnim mjerama obezbijedila sigurnost i napredovanje.

Ahmad Muhamed Ali, predsjednik Islamske banke za razvoj, Mahatir Mohamed, bivši premijer Malezije i veliki prijatelj BiH, te James Steinberg, zamjenik državnog sekretara SAD, naglasili su komplikovanu državnu strukturu BiH, što otežava usaglašavanje ključnih pitanja u zemlji, što se reflektuje i na privredni razvoj.

Na Forumu su, takođe, govorili predstavnici institucija u BiH.

Avdo RAPA

Može se zaključiti da zastoji u kapitalnim investicijama više nisu intenzivni kako je to bilo u prošlom vremenu, te da postoji konsenzus oko izgradnje, kao i to da su pripremne radnje poodmakle, što ulijeva nadu da će se realizacija kapitalnih investicija odvijati uz adekvatno učešće domaće pameti i korištenje kapaciteta poslovnih subjekata iz BiH.

Privredna/Gospodarska komora FBiH u svim segmentima privrede, a preko strukovnih asocijacija adekvatno se priprema na organizovanju i okrupnjavanju kapaciteta, kako bi se aktivirali u oblasti građevinarstva, proizvodnje građevinskog materijala, metalske i elektroindustrije, kroz forme konzorcija, klastera i na druge odgovarajuće načine.

Posjeta

Delegacija privrednika Crne Gore u P/GKFBiH

Privrednu/Gospodarsku komoru Federacije BiH posjetila je privredna delegacija Crne Gore koju je predvodio Velimir Mijušković, predsjednik Privredne komore Crne Gore, i Ivan Saveljić dopredsjednik sa suradnicima, gdje su razgovarali sa Avdom Rapom i Jagom Lasićem predsjednikom i dopredsjednikom P/GKFBiH i suradnicima. Sastanku je prisustvovao i ambasador Crne Gore u BiH Ramiz Bašić.

Istaknuto je da robna razmjena dviju država nije zadovoljavajuća i iznosi 153 miliona KM izvoza i 58 miliona KM uvoza robe, što znači da BiH ima 95 miliona KM suficita u odnosu na Crnu Goru. S obzirom na ovakvo stanje ukupnih ekonomskih odnosa, razgovarano je o drugim mogućnostima poslovne suradnje, kao i o pokretanju međusobnih investicija. Bilo je riječi i o međusobnom - bilateralnom priznavanju certifikata u okviru CEFTA sporazuma. To bi se regulisalo na nivou ministarstava BiH i Crne Gore.

Tokom susreta inicirano je osnivanje konzorcija u građevinarstvu, sektorska suradnja u svim, posebno u oblastima turizma, poljoprivrede, šumarstva i drvne industrije, energetike, metalske industrije, zajedničko učešće na međunarodnim sajmovima.

Crna Gora je ove godine zemlja partner na ZEPS-u početkom oktobra u Zenici, što će biti važan korak u intenziviranju suradnje. Planira se i održavanje poslovnog foruma, a komore će biti u stalnim komunikacijama oko priprema.

Objе zemlje ostvaruju suradnju na dva projekta kroz koja će se iskoristiti dio potencijala:

- IPA projekat „Intenziviranje privredne suradnje kroz uspostavljanje zajedničke institucionalne i poslovne infrastrukture”.
- Jadransko-jonska inicijativa - žensko poduzetništvo.

Susret je otvorio niz pitanja o kojima treba razgovarati i raditi na poboljšanju poslovne suradnje.

Š. ALIMANOVIĆ

Zašto investirati u BiH?

Bosna i Hercegovina je mala zemlja koja svoju proizvodnju mora oslanjati na izvoz. Naime, proizvodnja za samo domaće tržište od 3,85 milijuna stanovnika je neekonomična, nekonkurentna, neprofitna i tek proširivanjem na izvoz postiže se ekonomija količina, a time i optimalizacija proizvodnje u svakom smislu

Za povećanje proizvodnje potrebne su investicije i zato ću reći, u najkraće, koji to uvjeti očekuju investitore u BiH i što svaki pregovarač sa investitorom bilo domaćim, bilo inoinvestitorom treba znati i sa čim treba upoznati potencijalnog investitora.

1. BiH ima površinu od 51.209 km² i 3,85 milijuna stanovnika. Kao tržište je mala i potencijalni investitor treba računati na usmjerenje dijela proizvodnje na izvoz.
2. Valuta u BiH je konvertibilna marka (KM) koja je vezana fiksnim tečajem za EUR: 1 EUR = 1,95583 KM ili 1 KM = 0,511291881 EUR-a. Monetarna politika vodi se po principu karenci borda (valutnog odbora) i nikada u opticaju ne smije biti više domaće valute (KM) od iznosa deviznih rezervi BiH, a to znači punu konvertibilnu pokrivenost domaće valute.
3. Što se tiče vanjske trgovine BiH, ona je definisana CEFTA ugovorom koji pokriva područje vanjskotrgovinskog poslovanja između: BiH, R Hrvatske, R Srbije, R Crne Gore, R Albanije, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Moldavije i Kosova. To je multilateralni ugovor o slobodnoj trgovini u regionu. Trgovina sa članicama EU je definirana Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju za koji je značajno naglasiti da tretira područje postepene liberalizacije sa konačnim potpunim ukidanjem carinskih opterećenja 2013. godine. BiH ima i bilateralni Ugovor o slobodnoj trgovini sa Turskom, kao i preferencijalni (povlašteni) trgovinski tretman u Japanu, Kanadi, SAD-u, Novom Zelandu, Australiji i još nekim tržištima na osnovu jednostrano (unilateralno) donesenih odluka o preferencijama tih zemalja za robe porijeklom iz BiH.
4. Prosječna neto plaća zaposlenog u BiH je 403,92 EUR-a ili 790 KM, i to je tek jed-

na četvrtina prosječne plaće starijih članica Europske unije, tj. onih zemalja koje su potencijalni investitori u BiH. To znači da je BiH sa aspekta cijene radne snage interesantna za ulaganje.

5. Investitore treba upoznati i sa davanjima (doprinosima) na neto plaću u BiH, i da su ona 41,5% na neto plaću u FBiH i 30,6% u Republici Srpskoj. Također, treba naglasiti da jedan dio doprinosa u FBiH (31%) snosi zaposlenik, a 10,5% ide na teret poslodavca. Ukupni doprinosi u RS opterećuju zaposlenika i nema nikakvog opterećenja poslodavca po pitanju doprinosa na plaće. Porez na dohodak (plaću) u FBiH je 10%, a u RS 8%.
6. Porezna politika u BiH što se tiče poreza na dobit je ista u oba entiteta i porez na dobit iznosi 10% od ostvarene dobiti u prethodnoj godini. Ako pak uporedimo stopu poreza na dobit u BiH sa stopama poreza na dobit zemalja članica EU (potencijalnih investitora), da se vidjeti da je stopa oporezivanja dobiti manja od osnovnih stopa u zemljama EU (osnovna stopa u Austriji je 25%, Njemačkoj 25%, Italiji 33%, češkoj 24%, Mađarskoj 16%, Poljskoj 19%, Sloveniji 25%, Hrvatskoj 20% itd) i da i po tom osnovu ekonomska logika preferira ulaganje u BiH.
7. Stopa poreza na dodanu vrijednost u BiH je 17% i manja je od standardne stope PDV-e zemalja članica EU izuzev Kipra (15%) i Luksemburga (15%), pa i sa te strane BiH ima prednost uglavnom kroz plaćanje PDV-a na usluge i robu koja se izvozi sa tržišta BiH (malogranični promet).
8. Od ostalih poreza valja investitore upoznati i sa trošarinama (akcizama) i vrstama roba koje podliježu trošarinskim opterećenjima (trošarinske robe su nafta i naftni derivati, duhan i duhanske preradevine, alkohol i alkoholna pića, pivo, bezalkoholna pića i kava).
9. Carinska politika u BiH određena je Zakonom o carinskoj politici u BiH i Zakonom o carinskoj tarifi u BiH. Ono sa čime je potrebno upoznati potencijalne investitore jeste da su osnovne stope 0%, 5%, 10% i

15% i da te stope vrijede za zemlje sa kojima nemamo ugovore o slobodnoj trgovini.

10. Kako je nezaobilazni čimbenik u proizvodnji energija, onda valja kazati da od članica EU jeftiniju električnu energiju imaju samo Francuska i Bugarska i da je sa energetskeg stajališta isplativo poslovati u BiH.
11. Kako je uz proizvodnju vezana i standardizacija, potrebno je naglasiti da je BiH prihvatila opći Europski standard, ali da još nije

izgradila sustav tehničkih normi i procedura za praćenje usklađenosti.

Uz navedeno valja potencijalne investitore upoznati sa strukturom radne snage, ali i sa slobodama u transferiranju kapitala i dobiti.

BiH ima dobre pretpostavke za privlačenje investicija, a zašto investitori zaobilaze BiH kao atraktivno investicijsko područje čitajte u sljedećem broju.

IZRAVNA STRANA ULAGANJA U BiH 2004. DO 30. 06. 2009. GODINE

/u 000,000 KM/

Godina	Proizv.	%	Servisi	%	Ukupno
2004.	381	34,36	728	65,64	1109
2005.	127	13,17	837	86,83	964
2006.	282	23,60	913	76,40	1195
2007.	225	7,58	2743	92,42	2968
2008.	288	20,28	1132	79,72	1420
2009. (30. 06.)	91	28,53	228	71,47	319
2004. - 30. 06. 2009.	1394	17,48%	6581	82,52%	7975

Izravna ulaganja inozemnih ulagača u BiH po Klasifikaciji djelatnosti od 2004. do 30. 06. 2009. godine

PROIZVODNJA

1)	Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	448
2)	Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	59
3)	Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	132
4)	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	256
5)	Proizvodnja baznih metala	445
6)	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	89
Od 1 do 6 svega:		1429

SERVISI

1)	Trgovina na veliko i posredovanje u kupovini, osim trgovine motornim vozilima i motokotačima	422
2)	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motokotačima, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	159
3)	Pošta i telekomunikacije	1447
4)	Financijsko posredovanje osim osiguranja i mirovinskih fondova	2770
5)	Posredovanje nekretninama	99
6)	Ostale djelatnosti	1684
Od 1 do 6 svega:		6581

Direktne investicije su najviše ili pretežito dolazile u bankovni sektor, osiguravajući sektor, maloprodajni servis, telekomunikacije i poslovanje nekretninama, u iznosu od 82,52% ukupnih inoulaganja u BiH od 2004. do 30. 06. 2009. godine, a u proizvodne djelatnosti 17,48%.

Vanjskotrgovinski deficit BiH u istom periodu 2004. do 2009. godine

Godina	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	Svega
Izvoz	2819	3783	5164	5937	6712	5530	29944
Uvoz	9306	11179	11389	13898	16293	12347	74413
Saldo	- 6487	-7396	-6225	-7961	-9581	-6817	44467

Iz tabele se da zaključiti da je sa rastom izravnih stranih investicija u BiH rastao i deficit BiH, kao posljedica pretežitog poticaja uvoza kroz investicije u servise.

Jago LASIĆ

Upućen apel za podršku u rješavanju problema

Problemi građevinara Federacije Bosne i Hercegovine su višestruki. Općenito, građevinarstvu u našoj zemlji nije pružen adekvatan tretman, koji ova grana privrede zaslužuje i zahtijeva.

U svakoj zemlji građevinarstvo predstavlja vitalnu granu privrede, koja je pokretač njenog privrednog kretanja

Uz ovu djelatnost se veže oko četrdeset privrednih i vanprivrednih grana, koje su u međuovisnoj vezi i uslovljavaju stanje kompletnog tržišta. Međutim, osnovni problem građevinara danas je nepostojanje Zakona o građenju i nedostatak jedne centralizovane institucije, nadležnog ministarstva, na nivou države, koje bi tretiralo pitanja iz ove branše. Sada je regulisano na tri nivoa, a zakoni o građenju su na kantonalnom nivou. Na nivou Federacije BiH postoji Uredba o građenju, koja se odnosi na objekte od značaja za FBiH. Jedan od osnovnih uvjeta za sticanje licence o građenju, u skladu sa odredbama navedene uredbe, jeste da preduzeće mora imati najmanje šest inženjera sa po pet godina radnog iskustva i položenim stručnim ispitom, kako bi moglo uopće konkurisati za realizaciju objekata od značaja za FBiH. Koji su to objekti od značaja za FBiH? Praktično, vrijednost ugovora od 120.000,00 KM zahtijeva istu ovu licencu, kao i ugovor od dva miliona, ukoliko ima tretman objekta od značaja za FBiH. Ovakav, slobodno rečeno, nepromišljen kriterij naše građevinarstvo dovodi u poziciju da se bori za opstanak. Upošljavanje njihovih kapaciteta odvijek se vezalo za investicije, pa je usklađenost ova dva ekonomska faktora neophodno imati na umu pri regulisanju pravnog okvira za ovu branšu sa dosta izraženim specifičnostima, u odnosu na druge privredne djelatnosti. Neophodno bi bilo voditi računa o usklađenosti potražnje za određenim profilima zanimanja na tržištu rada, pravnih kriterija, koji regulišu uvjete tendera i usklađenosti sa obrazovnim sistemom.

S obzirom na to da je angažman domaće građevinske operative u ovoj godini značajno smanjen u odnosu na prošlu, pogotovo prethodnu godinu, kao i činjenice da je smanjen obim projekata u građevinarstvu, domaća građevinska

operativa je dovedena u situaciju da izlaz traži u poslovanju u inozemstvu, pri čemu su, opet, prepušteni sami sebi. Kada je riječ o angažmanu domaće građevinske operative na domaćem tržištu, broj uposlenih radnika je oko 25.000, a broj angažovanih radnika 10.450. Ovo je pokazatelj, koji govori o velikom nesrazmjeru uposlenih i angažovanih kapaciteta, te rizicima otpuštanja velikog broja radnika, koje će za sobom povući i socijalne nemire.

Izlaz je u angažovanju domaće građevinske operative na kapitalnim projektima u BiH. Takvi projekti su, prije svega, izgradnja autoputa na koridoru V-c i energetskih objekata. Gledajući mjere prevazilaženja ekonomske krize evropskih zemalja, smjernice su uglavnom orijentirane na otvaranje javnih radova i angažman vlastitih kapaciteta. Cijenimo da bi to bio neophodan korak i za privredu naše zemlje.

Ponukani svim ovim problemima, građevinari su se 31. 03. 2010. godine okupili u Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, na proširenoj sjednici Odbora građevinara, i raspravljali upravo o „Angažmanu domaće građevinske operative na kapitalnim projektima u BiH“. Pred članova Odbora, sjednici su prisustvovala i druga građevinska preduzeća, koja ili su već učestvovala u realizaciji radova na autoputu ili su potencijalni izvođači, te Erdal Trhulj i Ljubo Pravdić, direktori direkcija za autoceste i ceste FBiH.

U skladu sa predmetnom tematikom, raspravljalo se o problemima koji umanjuju konkurentnost bh. građevinara, te su zaključci ovog sastanka usmjereni na definisanje prijedloga kratkoročnih i dugoročnih mjera za njegovo unapređenje. Dugoročno gledajući, potrebno je izraditi prijedlog Zakona o građenju, kao i prijedlog teksta za izmjenu Zakona o javnim nabavkama. Kroz primjer republika Hrvatske i Srbije potrebno bi bilo uspostaviti jedinstven sistem licenciranja za građevinska preduzeća oba bh. entiteta, te izjednačiti obaveze izdvajanja za poreze i doprinose u FBiH i Republici Srpskoj. Općenito, zaključak građevinara je da se oformi tim privrednika, zajedno sa predstavnicima P/GKFBiH, koji će pripremati prijedloge izmjena zakona, koji regulišu ovu oblast. Konkretno, kada je riječ o Zakonu o građenju i Zakonu o javnim nabav-

kama, prisutni predstavnici direkcija za ceste i autoceste FBiH, sa svojim saradnicima, iskazali su spremnost da se aktivno uključe i daju svoj doprinos u tom segmentu.

Ipak, postoje problemi i poteškoće, koje zahtijevaju hitno rješavanje, pa su građevinari iskazali interesovanje da se obezbijedi termin kod Mustafe Mujezinovića, premijera FBiH, kako bi se iznijeli problemi, ali i uputio zahtjev Vladi da se, barem, imenuje pomoćnik ministra za građevinarstvo, koji će moći na adekvatan način dati podršku u rješavanju pitanja od značaja za ovu branšu. Strategijski pristup zajedničkog nastupa na javnim tenderima je, takođe, pitanje koje bi trebalo naći svoje mjesto u aktivnostima Udruženja građevinara.

*Dženana AVDIĆ
dj.avdic@kfbih.com*

Uredba o šumama

Produženo važenje do 30. 06. 2010. godine

Na sastanku sekcije drvne industrije pri Grupaciji šumarstva i drvne industrije Privredne /Gospodarske komore Federacije BiH, koja je održana krajem marta 2010., još jednom je ukazano na osnovne probleme koji su prisutni u drvnoj industriji

Zaključeno je da su cijene sirovine, klasifikacija sirovine i isporuka sirovine problemi za koje Vlada FBiH i resorna ministarstva mogu djelovati i pomoći prerađivačima. Također, Zakon o šumama FBiH treba donijeti i usvojiti u Parlamentu FBiH. Zdenko Laštro, predsjednik Grupacije, iznio je ovo na sastanku privrednika sa Mustafom Mujezinovićem, premijerom Vlade FbiH, i naveo da se ovi prijedlozi mogu ostvariti kako bi drvna industrija kao izvozna grana i njeni proizvodi postali konkurentni na svjetskom tržištu.

Vlada FBiH je na svojoj redovnoj sjednici donijela Uredbe koje se odnose na pomenuto.

Budući da je Uredba o šumama prestala važiti 30. 03. 2010. godine, a da je zbog usaglašavanja s kantonima odgođeno slanje u parlamentarnu proceduru novopredloženog Zakona o šumama, Vlada FBiH je 14. 04. 2010. godine kroz izmjene i dopune, važenje Uredbe produljila za tri mjeseca, odnosno do 30. 06. 2010. godine. U tom bi razdoblju trebalo donijeti novi zakon iz ove oblasti, čiji će prednacrt Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pripremiti za sljedeću sjednicu Vlade FBiH.

U ovom dokumentu su precizirana rješenja propisana originalnom Uredbom, jer su pri njezinoj primjeni uočene određene manjkavosti i

tehničke grške. Jedna od novina prihvaćena je na traženje jedinica lokalne samouprave, pa je precizirano kako su one oslobođene plaćanja naknade za ekspropijaciju državnog zemljišta pri izgradnji objekata komunalne i prometne samouprave.

Federalna vlada je donijela izmjene i dopune Odluke o načinu prodaje šumarskih sortimenata iz državnih šuma na teritoriji FBiH, u skladu sa Akcionim planom za suzbijanje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva i drvne industrije u FBiH. Njime je predviđena i obaveza uvođenja tržišnog sistema prodaje drveta iz državnih šuma.

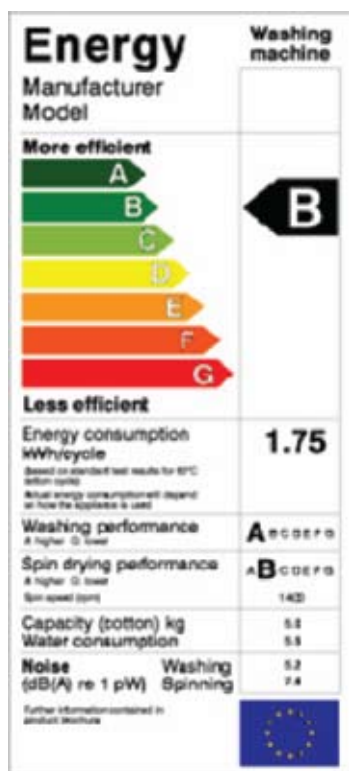
Usvojenim izmjenama i dopunama se definiše da objava u dnevnim listovima može biti i u vidu skraćene obavijesti - informacije o prodaji šumarskih drvnih sortimenata, s tim što se određuje količina sortimenata koja se može prodavati za potrebe seoskog stanovništva.

Uvodi se, također, jednoobrazni način utvrđivanja minimalne ili rezervne cijene šumskih drvnih sortimenata za narednu godinu na osnovu tabele koja je sastavni dio Odluke.

*Šemsa ALIMANOVIĆ
s.alimanovic@kfbih.com*

„Put ka uvođenju EU energetske oznake za kućanske aparate u BiH”

- okrugli sto -

Regionalni centar za okoliš za centralnu i istočnu Evropu (REC) organizirao je okrugli sto „Put ka uvođenju EU energetske oznake za kućanske aparate u Bosni i Hercegovini”, 26. marta 2010. godine, u okviru projekta „Jačanje tržišta za energetske aparate u zemljama zapadnog Balkana: Albaniji, BiH i Srbiji”. Projekat provodi REC uz finansijsku podršku Ministarstva stambene izgradnje, prostornog planiranja i okoliša Holandije (VROM).

Opšti cilj ovog okruglog stola bio je da uspostavi platformu za ključne zainteresovane strane u BiH u cilju njihovog informisanja o razvoju najnovijih politika koje se odnose na obilježavanje energetske

razreda kućanskih aparata na nivou Evropske unije i nacionalnim nivoima, kao i pokretanje dijaloga o narednim koracima ka uvođenju EU energetske oznake u BiH.

Također su predstavljeni okviri politike EU koja se odnosi na obilježavanje energetske oznake za kućanske aparate na primjeru Republike Slovenije (članice EU koja je nedavno uvela naljepnice za energetske označavanje), kao i primjeri dobre prakse nacionalnih politika drugih zemalja EU (Mađarske, Danske, Italije itd) u cilju stimulisanja potrošača da kupuju energetske aparate.

Okruglom stolu su prisustvovali: predstavnici relevantnih ministarstava, organizacija civilnog društva, privrednih komora, predstavnici poslovnog, kao i drugih relevantnih sektora.

Iskustva i pouke o Uvođenju naljepnica za električne uređaje u domaćinstvima R. Sloveniji predstavio je Edvard Ipavec, predstavnik Ministarstva za privredu Slovenije, kao instrument provođenja politike EU, s ciljem povećanja energetske efikasnosti kroz:

- smanjenje energetske zavisnosti države,
- ispunjavanje obaveza države u pogledu emisija CO² i
- zaštitu potrošača.

Zakonska regulativa omogućuje (za razliku od dobrovoljnih sporazuma proizvođača sa EK) da su proizvođači, odnosno uvoznici aparata obavezani osigurati kupcu, na poseban način, informaciju o kućanskom aparatu. Informacija se odnosi na karakteristike aparata prilikom njegove upotrebe, prije svega, o potrošnji energije i vode, te drugim kvalitetima aparata. Konkurencija je ta koja prisiljava proizvođače da razvijaju energetske aparate.

Što se tiče provedbe zakonske regulative, postoji okvirna direktiva.

Objavljene su direktive EU, koje države članice moraju preuzeti, to jest ugraditi u svoje zakonodavstvo. U slučaju naljepnica za električne aparate za domaćinstvo radi se o tzv. okvirnoj direktivi i osam izvedbenih direktiva.

Okvirna direktiva 31992L0075*:

Direktiva 92/75/EGS o informiranju potrošača o potrošnji energije i drugih bitnih resursa pomoću standardizovanih informacija o proizvodu za određene vrste domaćinskih aparata

* oznaka iz CELEXa - internetne baze EU

Izvedbene direktive:

31994L0002* za frižidere, zamrzivače i kombinovane frižidere i zamrzivače

31995L0012* za mašine za pranje veša

31995L0013* za električne mašine za sušenje

31996L0060* za kombinovane pranje i sušenje veša

- 31997L0017* za mašine za pranje sudova
- 31998L0011* za sijalice
- 32002L0031* za klima-uređaje
- 32002L0040* za električne šporete

Naljepnice energetskog razreda pomažu kupcu da napravi bolji izbor pri kupovini kućanskih aparata, jer sadrže informacije o potrošnji energije i kvalitetu rada uređaja.

Slovne oznake od A do G (predstavljene na slici 1) ukazuju na kvalitet uređaja što se tiče energetskih i drugih osobina, a uređaj je kvalitetniji što je bliže slovu A.

Uvođenje naljepnica u Sloveniji - iskustva i prvi koraci

1. Sačinjen je ugovor sa vanjskom firmom (ugovor na tri meseca: prevođenje i izrada propisa);
2. Formirana je radna grupa u kojoj su učestvovali: predstavnici vlade: AURE sa suportom u resornom ministarstvu, Ministarstvo za okoliš, SVEZ i inspektorat za trgovinu, od trgovaca i uvoznika: Privredna komora i predstavnici uvoznika, od proizvođača: Privredna komora i predstavnici proizvođača i od kupaca: dva udruženja kupaca.
U radnoj grupi su usklađivani pravni i tehnički izrazi, pravni postupci, pri čemu su maksimalno uzimana u obzir iskustva kako ostalih vladnih ustanova tako i proizvođača izvoznika u EU. Iako su svi bili kooperativni, trebalo je devet mjeseci da bi se objavilo prvih sedam propisa u službenim novinama.
3. Da bi kupci što prije dobili pravu informaciju o značaju naljepnica, informirani su mediji o propisima koji su pripremljeni, čime su kupci

upoznali «pravila igre», kao i formiranjem internetne baze i distribucijom štampanog informativnog lista. Adekvatne informacije su dobivali i u okviru besplatnih savjeta koje nude tzv. energetske savjetnici u 30-tak ureda širom Slovenije.

4. Trgovcima je omogućeno usvajanje know-howa za savjetovanje kupcima i preko Privredne komore i kroz formiranje tečajeva za obrazovanje prodajne mreže energetske efikasnosti aparata - ELAR projekat EU.
5. Inspekcija za trgovinu je kontrolirala prisustvo naljepnica na aparatima ponuđenim za prodaju. U novim direktivama će takva testiranja biti obavezna za sve države.
6. Nadalje, «u hodu» se učilo na iskustvima država članica EU15. Iskorištena je svaka prilika za učenje na seminarima koje je organizovala EU.

Bitna je:

- a) kvalitetna vanjska suradnja (specijalizirana preduzeća za područje energetske efikasnosti),
- b) učestvovanje sa svim zainteresiranim za pripremu tih propisa, uz korištenje pomoći od EU, te spremnost odgovarati na svako pitanje od kupaca,

c) pozitivna uloga medija kroz obezbjeđenje međusobne suradnje. Došlo je do zanimljive, jako efikasne i korisne međusobne suradnje.

Pokrenut je dijalog o narednim koracima u cilju uvođenja EU energetske oznake za kućanske aparate u BiH, uključujući trenutne inicijative privrednih komora u BiH, organizaciju civilnog društva i poslovnog sektora, čime se osigurava i značajna uloga i prisustvo komora.

*Mr. Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ
n.sehic@kfbih.com*

Carinska pitanja

Promjena preferencijalnog režima Ruske Federacije prema BiH

Ambasada Bosne i Hercegovine u Moskvi obavijestila je Ministarstvo vanjskih poslova BiH o promjeni preferencijalnog režima prema BiH. Iz kontakta sa regionalnim carinama u Tverskoj i Kalužskoj oblasti Ruske Federacije, Ambasada BiH je saznala da je došlo do izmjene u tretmanu BiH u vezi sa pružanjem preferencija koje su do sada bile na snazi.

Prema objašnjenju carinika, BiH je prevedena iz režima nerazvijene zemlje u režim zemlje u

razvoju i time IZGUBILA raniji preferencijalni status kod uvoza određenih roba u Rusku Federaciju.

NOVI CARINSKI REŽIM STUPIO JE NA SNAGU 01. 01. 2010. GODINE, kada je zaživjela novouspostavljena carinska unija između Ruske Federacije, Bjelorusije i Kazahstana.

Š. A.

Razgovarala: Amela
KEČO, dipl. pravnik
a.keco@kfbih.com

Više od četiri decenije doprinosa bh. privredi

Životni vijek posvećen građevinarstvu

Šahzudin Jahjaefendić - ŽGP d.d. Sarajevo

Direktor Šahzudin Jahjaefendić je rođen 1938. u Sarajevu. Nakon završetka Pravnog fakulteta 1960. godine, zaposlio se u Republičkom zavodu za socijalno osiguranje, gdje je radio sve do odlaska na odsluženje vojnog roka.

Karijeru u privredi počinje u željezari Ilijaš gdje je proveo više od šest godina, sve do 1968., kada prelazi u Građevinsko preduzeće ŽGP Sarajevo, u kojem radi naredne 42 godine.

Ljubav prema pravu je i dalje prisutna, tako da se u međuvremenu educira u struci položivši pravosudni ispit i ispit za spoljnu trgovinu.

Ističe nagrade koje je dobio u svojoj karijeri, posebno Orden rada 1980. godine i priznanje Općine Centar Sarajevo 2007. godine, za ukupan doprinos u razvoju i očuvanju civilizacijskih vrijednosti.

Od Privredne komore Francuske dobio je priznanje za razvoj privrednih odnosa BiH i Francuske, jer je bio osnivač i prvi predsjednik sa bh. strane Privrednog poslovnog udruženja između Francuske i BiH.

Ono o čemu bismo mogli razgovarati sa čovjekom koji je 40 godina svoga rada posvetio građevinarstvu, prošao trnovit put očuvanja kompanije u ratnom periodu i ostvario uspješnu karijeru, ne bi moglo stati na stranice nekoliko knjiga.

Iz iskustva pruža savjet, i nudi „formulu“ novim menadžerima.

Jahjaefendić smatra da treba dati prednost timskom radu sa odabranim saradnicima, koji imaju određena iskustva u tehnici, ekonomiji i pravu. Veliko preduzeće podrazumijeva timski rad. Pojedinač u ulozi prvog čovjeka kompanije, u stva-

ri, ne može ništa, ali sa dobrim saradnicima, koji prate tehničku struku, neizostavno se vežu pravo i ekonomija, to je idealan spoj. Od jednog čovjeka se ne može tražiti da jednako dobro poznaje sve oblasti. Tu svakako treba usvajati i primjenjivati i nove, savremenije tehnologije.

Kada biste pravili retrospektivu tih 49 godina rada, koji projekat biste izdvojili?

- Ponosan sam na očuvanje firme u ratnom periodu. Nakon što sam izbjegao sa Grbavice početkom agresije na BiH, prvo sam okupio ljude koji su bili u Sarajevu, sa zadatkom da pokušamo očuvati firmu.

Kompanija je bila devastirana, uključujući i poslovnu zgradu, koja se nalazila pored bivše Vojne bolnice. U tome smo uspjeli i čitavo vrijeme rata smo bili jedno od rijetkih preduzeća koje je radilo bez prekida. Pozvali smo penzionere koji su u to vrijeme bili u Sarajevu, koji su nekada radili u ŽGP-u, da nam se pridruže, jer smo imali malo uposlenika. Javili su se brojni ljudi i do kraja rata su jednako sa svima nama dijelili istu sudbinu. Ističem da smo za vrijeme rata osposobili, adaptirali zgradu za Iransku i Francusku ambasadu, te poduzeli prve radove na zgradi Američke ambasade.

Ovo je bilo teško, jer su bila ratna dejstva, a u Sarajevu nije bilo vode. Još u toku rata smo osposobili dva mosta i to most na putu prema Mostaru Jasen i Bijela, tako da je konačno relacija Sarajevo - Mostar bila prohodna.

Naši radnici, uključujući i šefa gradilišta, bili su angažirani na prokopavanju tunela ispod aerodromske piste, a bili su i pripadnici Armije BiH. Zahvaljujući njima, kao i svim drugim graditeljima, tunel je probijen, a poznato je da je to za Sarajevo značilo život.

Kasnije je sve išlo nekim, mogu reći, utabanim stazama, ali na svu sreću u mirnodopskim vremenima. želim istaći da je ŽGP radio i prva tri mosta preko rijeke Save, kao i cestovnu vezu sa Republikom Hrvatskom koju smo osposobili zajedno sa firmom đuro đaković iz Slavenskog Broda. To su mostovi Orašje, Bosanski Brod i Bosanski šamac.

Biti prvi, biti najbolji svakom čovjeku je želja, izazov i motiv.

Ovaj prilog je posvećen dvojici uglednih privrednika, za koje mnogi kažu da su „doajeni“, bh. privrednog života.

U 2010. godini Šahzudin Jahjaefendić, dugogodišnji direktor ŽGP d.d. Sarajevo, i Muhamed Šaćiragić, generalni direktor Centrotrans Eurolines d.d. Sarajevo, odlaze u penziju. Ovo je samo dio njihove životne priče o više od četiri decenije doprinosa privredi.

Učestvovali smo i u saniranju ratom oštećenih vrijednih objekata kao što su Vijećnica u Sarajevu, zgrada Elektroprivrede, te projektovanju i izvođenju radova na skeli Starog mosta u Mostaru. Turska firma, koja je dobila posao izgradnje Starog mosta, nije znala i mogla uraditi te radove, te smo angažovani kao podizvođač od Direkcije za izgradnju Starog mosta. Malo je poznato da je upravo most i urađen zahvaljujući toj skeli.

Najveći projekat je očuvanje firme sa svom njenom imovinom, uključujući i odmaralište u Markskoj, što je rijedak primjer.

lako se ratni period po uslovima rada ne može porediti sa poslijeratnim, Jahjaefendić ističe i tešku fazu, kroz koju građevinarstvo prolazi zbog nerazumijevanja od domaćih struktura vlasti.

- U posljednje vrijeme oko aktiviranja planova za izgradnju koridora Vc nismo imali razumijevanja države. Nismo tražili favoriziranje, nego da budemo tretirani kao ravnopravni učesnici na osnovi reciprociteta u republikama Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji. Dakle, samo primjenu principa lojalne konkurencije.

O svojim daljim planovima, kaže: - Nemam planova za neki novi angažman. Moralni sam obaveznik prema ŽGP-u. Uvijek ću im se odazvati ako im budem potreban, bez ikakve obaveze prema meni. Sve što sam ostvario u životu postigao sam tu.

Na kraju razgovora želim poručiti čitateljima - samo raditi i raditi u privredi koja je i temelj cjelokupnog društva, a politikom se baviti samo toliko da se politika ne bavi vama.

Poruka Komori je da se privreda mora izboriti za asocijaciju privrede, hoće li to biti komora ili neki drugi oblik sasvim svejedno, a čiji bi zadatak bio da niti jedan propis ne može doći u parlamentarnu proceduru dok privrednici ne daju svoje argumentovano mišljenje. Ovo podrazumijeva i obavezu onih koji kreiraju propise da argumentovano odbiju primjedbe i prijedloge privrednika.

Na točkovima uspjeha

Muhamed Šaćiragić - Centrotrans Eurolines d.o.o. Sarajevo

Direktor Muhamed Šaćiragić je rođen 1949. godine u Sarajevu. Po završetku srednje završava i Višu saobraćajnu školu u Beogradu, a potom Fakultet za saobraćaj i komunikacije u Sarajevu.

Profesionalnu karijeru započinje u Centrotransu 1968. godine, gdje ostaje narednih 42 godine.

Više od četiri decenije rada u privredi, obilježila su i brojna priznanja - Orden rada sa srebrnim vijencem, Zlatna značka Centrotransa, Plaketa Centrotransa za životno djelo, Titula Menadžer 1996., Biznis magazina, Najmenadžer BiH za 2009. i mnoga druga.

Od bezbroj pitanja iz bogatog iskustva direktora Šaćiragića čini se da je najjednostavnije: koja je „tajna uspjeha“?

- Najvažniji dio svakog poslovnog sistema su njegovi kadrovi. Oni moraju biti stručni, racionalno organizovani, disciplinovani... Prije svega, moraju biti u potpunosti posvećeni poslu koji obavljaju, jer se bez tog dodatnog kvaliteta, koji treba da bude prisutan kod svakog zaposlenika, ne mogu postizati dobri poslovni rezultati. Svaki radni tim, bilo kojeg nivoa, mora biti uspješno harmoniziran kako u stručnom tako i u socijalnom smislu, jer je njegovo funkcionisanje preduslov za uspješno završavanje bilo kojeg posla.

U najkraćem: rad, red, znanje i motiv. Naravno, u svemu tome je bitan kvalitet vodećeg menadžera - dirigenta koji uspješno vodi svoj simfonijski orkestar.

Uspjeha u vašoj karijeri je sigurno bilo puno, ali koji projekat vama znači najviše. Da li je to što je Centrotrans preživio ratni period, za razliku od brojnih drugih kompanija ili...?

- Lično smatram da je moj najveći uspjeh kontinuitet i opstanak kompanije Centrotrans Eurolines. U razvoju Centrotrans-a ja sam bio jedan od aktera kreiranja poslovne politike niz godina, počev od 1973. kada sam prvi put imenovan na značajniju rukovodnu funkciju. Opstanak kompanije nakon agresije, obnova objekata i voznog parka, zapošljavanje svih predratnih radnika koji su imali kontinuitet radnog odnosa, sigurno je uspjeh koji treba izdvojiti. Naglašavam da je on još značajniji zbog činjenice da je Centrotrans, koji nikada nije bio miljenik politike, ukupna poslijeratna ulaganja u obnovu i razvoj firme izdvojio iz vlastitih sredstava, bez ijedne marke donacije u bilo kom obliku. To je, u stvari, i razlog zbog čega je Centrotrans žilava, samoodrživa firma, u kojoj zaposlenici cijene ono što su mukom zaradili i stekli.

Nezaobilazni faktori koji su determinirali poslijeratni razvoj su primjena modernih tehnologija, te snažan i inventivan marketing na šta sam ponosan.

Naravno, još uvijek nisu izbljedia sjećanja na XIV zimske olimpijske igre, kada sam bio rukovodilac službenog prevoza. Ovaj važan posao, koji je dobio sve pohvale, radio sam sa ogromnim elanom i zadovoljstvom, i sigurno je jedan od meni najdražih perioda u životu. Nažalost, pozitivnu energiju, iskustva i pouke koje smo mogli primijeniti u periodu nakon Olimpijade brzo smo zaboravili. Nakon završetka igara malo smo slavili, malo se opuštali, a onda polagano, ali sistematski, sve pokvarili do kobnih devedesetih kada smo upropastili kompletnu državu, koja je u međunarodnim okvirima bila cijenjena i uspješna.

Kao iskusan privrednik smatrate li da država dovoljno prati potrebe privrede?

- Nažalost, ne. Državno ustrojstvo koje se zasniva na višepartijskom sistemu koji omogućava promociju i realizaciju politika raznih političkih stranaka, u razvijenim zemljama Zapada, producira pozitivan poslovni ambijent u kome konkurencija ideja, projekata i poslovnih aktivnosti rezultira snažnom privrednom strukturom. Kod nas se izborni uspjeh jedne partije uglavnom poistovjećuje sa stvaranjem političkih interesnih grupa koje imaju cilj da osvoje jednu poziciju i vlast iskoriste u lične interese. Iako sigurno i među političarima uvijek ima i moralnih ljudi, generalno se može dati ocjena da su lični interesi, koji se iskazuju kroz poziciju određene partije, dominantni i sigurno su jedan od osnovnih razloga lošeg stanja u državi, posebno u privredi. Nisu rijetki slučajevi da odgovorne državne funkcije zauzimaju ljudi koji nemaju nikakvih stručnih (posebno ne moralnih) kvalifikacija. Bitno je samo da se u kadrovskoj kombinatorici određene partije uklope podobne ličnosti i da izvršavaju naloge partije (uglavnom šefa partije).

Generalno, ne postoji usvojena državna strategija za razvoj privrede. Briga državnih institucija se svodi samo na nekoliko javnih, državnih firmi, kojima se raznim preferencijama obezbjeđuju daleko povoljniji uslovi rada nego što ih imaju privredna društva koja pripadaju realnom sektoru. Državni organi i javni sektor su potpuno izgubili osjećaj za realnost i raznim metodama i aktivnostima sami sebi osiguravaju nerealno velike privilegije, plate, broj zaposlenih itd, što proizvodni sektor ne može da dostigne u borbi za opstanak.

Brojni su problemi koji karakterišu sadašnje stanje naše države. Sigurno je da bi drugačiji izborni sistem, drugačije ustavno ustrojstvo države i državnih organa i institucija moglo riješiti neke od navedenih problema. Nije dovoljno istaknut problem nepostojanja prirodne hijerarhije u raznim nivoima vlasti. Ministar u nekoj vladi ne polaže račune biračima niti, operativno, premijeru te vlade, već svom stranačkom šefu, što je razlog stalnih kriza, konflikata i neefikasnosti. Da bi se promijenio ili donio neki propis, koji je potreban realnoj privredi radi lakšeg funkcionisanja, potrebno je desetak godina upornog rada, lobiranja i drugih vrsta „lobiranja“ da se eventualno usvoji neki propis.

Znači, država zaista ne vodi dovoljnu brigu o privredi i pravo je čudo da se uopšte održavaju privredna društva iz sfere realne privrede. Kako i kada će se riješiti ova gorka pitanja, zaista je teško odgovoriti?

Imate neku poruku za kraj?

- Za uspjeh neke firme ili pojedinca u njoj potreban je mukotrpan kontinuirani rad, odricanje uz mala, ali stalna poboljšanja i napredovanje. To je dug, ali siguran način za uspjeh. Ako neko „preko noć i“ ostvari poslovni uspjeh, postane bogat ili slično, može biti nekoliko razloga i mogućnosti da se to desi:

- genijalac, čovjek koji je uspio da svoju revolucionarnu ideju plasira na tržište;
- sretnik, kome je lutrija dobila ili je našao naftni izvor u bašti;
- lopov, koji je imovinu stekao na nezakonit način.

Nažalost, ovo su sve neizvjesni i pojedinačni slučajevi uspjeha, ako bogaćenje smatramo mjerom uspjeha. Zato je bolja i sigurnija metoda koja treba afirmisati i educirati mlade da je to jedini pravi put, a to je: pošten, kontinuiran, osmišljen rad, koji na kraju daje sigurne rezultate.

Lično sam zadovoljan malim doprinosom da u svom životu stvari učinim ljepšim. To mi se i vratilo na najbolji način, dosta ljudi me cijeni i poštuje, firma za koju živim opstala je, i pored svih problema, imam sretan privatni život, dobru djecu, širu porodicu, posebno suprugu Suvaduu, koja mi je najveća podrška u svemu što radim.

Sa ulaskom u EU radne knjižice odlaze u istoriju

Svi se na početku radnog vijeka susretnemo sa radnom knjižicom. Ona je još uvijek najvažniji dokument kojim se prati kretanje zaposlenika i osiguranika tokom radnog vijeka do penzije. Taj dokument u Zapadnoj Evropi više ne postoji

Uvođenjem brojnih evidencija iz područja rada, zapošljavanja, penzionog i zdravstvenog osiguranja, prestala je potreba za radnom knjižicom kao javnom ispravom kojom se prati kretanje radnika i ostalih osiguranika tokom njegovog radnog vijeka ili dokazuje njegova stručnost.

Zapadne države Evrope ukinule su radnu knjižicu prije više od dvadeset godina kao zastarjeli dokument podložan falsifikatima i neovlaštenim upisima, koji zavarava radnika. S obzirom na to da države EU nemaju radne knjižice, podaci se vode u obrascima u informatičkom sistemu. Radne knjižice nisu u skladu sa standardima Europske unije o slobodi kretanja radne snage i smatraju se administrativnom barijerom.

Podsjetićemo, u socijalizmu radna knjižica je tradicionalno bila simbol radnog statusa pojedinca. Knjižica se ukorijenila kao dokument kojim su dokazivana prava iz rada i po osnovu rada. Vremenom, kako su se prava radnika po različitim osnovama sve više temeljila upravo na radno-pravnom statusu, odnosno urednosti vođenja podataka, radna knjižica postaje upitan dokaz.

Sa integracijom zemalja u EU, kao i u svim drugim oblastima, tako su i propisi kojima se uređuje oblast radnog prava pretrpjeli određene izmjene, a jedna je upravo ukidanje radnih knjižica.

Kod nas se još uvijek događa niz nedosljednosti oko ovlaštenja vezanih uz njezino čuvanje, upise podataka, vraćanje radniku, a u slučaju prekida zaposlenja pojavljuje se i problem priznavanja u njoj izvršenih upisa.

Štetu uglavnom trpi zaposlenik, jer vjeruje da je svaki upis u radnu knjižicu kao javnu ispravu ujedno i nepobitni dokaz.

Nažalost, zbog neovlaštenih upisa o trajanju zaposlenja, danas su nemalom broju radnika neuplaćeni doprinosi, a zaposlenik misli da je u tom razdoblju bio i osiguranik. Radna knjižica je zamišljena kao instrument zaštite, što danas često

nije tačno. Zato podsjećamo što o radnoj knjižici propisuje Zakon o radu, kao osnovni zakon o pravima zaposlenika, iz kojeg proizlaze penzionna, zdravstvena i druga prava.

U članu 133. Zakona o radu se kaže: "Uposlenik ima radnu knjižicu. Radna knjižica je javna isprava. Radnu knjižicu

izdaje općinski organ uprave mjerodavan za poslove rada. Federalni ministar donijet će propis o radnoj knjižici, kojim će se urediti: sadržaj, postupak izdavanja, način upisivanja podataka, postupak zamjene i izdavanja novih radnih knjižica, način vođenja registra izdatih radnih knjižica, oblik i način izrade, kao i druga pitanja predviđena propisom o radnoj knjižici.

Član 134. je, takođe, decidan: "Na dan kada počne da radi, uposlenik predaje radnu knjižicu poslodavcu, o čemu poslodavac izdaje uposleniku pisanu potvrdu. Na dan prestanka ugovora o radu, poslodavac je dužan vratiti uposleniku radnu knjižicu, a uposlenik vraća poslodavcu potvrdu iz stava 1. ovoga člana. Vraćanje radne knjižice iz stava 2. ovoga člana ne može se uvjetovati potraživanjem koje poslodavac eventualno ima prema uposleniku.

A posljednji član koji reguliše radnu knjižicu 135.: "Pored radne knjižice iz člana 134. stav 2. ovoga zakona, poslodavac je dužan uposleniku vratiti i druge dokumente i na njegov zahtjev izdati potvrdu o poslovima koje je obavljao i trajanju radnog odnosa. U potvrdu iz stava 1. ovoga člana ne mogu se unositi podaci koji bi uposleniku otežavali sklapanje novog ugovora o radu.

Bosnu i Hercegovinu na putu ka prijemu u članstvo EU čekaju brojni i zahtjevni uslovi. Jedna od oblasti koja će sigurno pretrpjeti određene izmjene je i radno zakonodavstvo. Promjene će morati biti postepene, posebno kada se radi o pitanjima koja su se duboko ukorijenila u našim zakonima, svijesti građana, navikama...

A. KEČO

Podržana promocija malih i srednjih preduzeća

Dom naroda Parlamenta BiH podržao je principe Prijedloga zakona o promociji malih i srednjih preduzeća i preduzetništva u BiH, čije usvajanje predstavlja obavezu iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i Evropskog partnerstva.

Predloženim zakonom predviđeno je uspostavljanje kriterija za klasifikaciju malih i srednjih preduzeća na nivou BiH, te formiranje Foruma za promociju malih i srednjih preduzeća, koji će biti javno savjetodavno tijelo Vijeća ministara BiH u ovoj oblasti. Oba doma Parlamenta BiH organizovat će u narednom periodu javnu raspravu u ovom zakonskom prijedlogu.

Zakon je važan za uspostavljanje administrativnog i institucionalnog okvira za vođenje ovog sektora, te za povlačenje sredstava iz IPA fondova.

Turističke olakšice

Vijeće ministara BiH utvrdilo Prijedlog sporazuma o saradnji u oblasti turizma između Vijeća ministara BiH i Vlade Crne Gore.

Predlagač, Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa, dostavit će Prijedlog sporazuma Predsjedništvu BiH u daljnju proceduru. Ovim sporazumom bit će intenzivirana saradnja u oblasti turizma između BiH i Crne Gore.

Prema Sporazumu, države ugovornice preduzet će neophodne mjere na osiguranju što jednostavnijeg prelaska međudržavne granice tokom cijele godine i sigurnosti turista.

Stranci će plaćati porez na dohodak

Na zahtjev Ustavno-pravne komisije Doma naroda Parlamentarne skuštine Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara BiH je zadužilo Ministarstvo finansija i trezora BiH da preispita Memorandum o razumijevanju kojeg su 2001. godine potpisali Ministarstvo inostranih poslova BiH i OHR, a koji državljane BiH zaposlene kod međunarodnih organizacija oslobađa poreza na dohodak, te predloži odgovarajuće rješenje.

Članovi Komisije ističu da zaposleni u OHR-u primaju bruto, a ne neto plate i da se za njih ne izdvajaju svi doprinosi, čime je oštećena država, ali i zaposleni koji nemaju penzijsko niti zdravstveno osiguranje u punom kapacitetu.

Plaćanje doprinosa i poreza na dohodak za zaposlene u OHR-u do 2001. godine uopšte nije bilo regulisano, a, uz spomenuti memorandum sa MIP-om, OHR je potpisao dokument i sa Federalnim ministarstvom finansija o načinu uplate doprinosa za penzijsko osiguranje. Ovim memorandumom

je za bh. osoblje zaposleno u OHR-u utvrđeno da za radna mjesta, zaključno sa srednjom školom, osnovica bude jedna prosječna bruto plata u Federaciji BiH, za radna mjesta koja odgovaraju univerzitetskom nivou dvostruka prosječna bruto plata, a za mjesta koja odgovaraju stručnom postdiplomskom nivou trostruka bruto plata.

Međunarodni predstavnik jedini odlučuje o tome koji nivo obrazovanja odgovara radnom mjestu za svakog zaposlenog bh. radnika.

Prema podacima iz jula prošle godine, u OHR-u je angažovano 30 stranih državljana i 183 građanina BiH.

Inače, OHR nije jedina međunarodna organizacija koja djeluje u BiH i koja zapošljava veći broj građana BiH.

Podrška poljoprivredi

Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva finansija i trezora BiH, donijelo je Odluku o odobravanju 90.000 američkih dolara za uplatu doprinosa u osmom popunjavanju fondova (2010 - 2012.) Međunarodnog fonda za poljoprivredni razvoj (IFAD).

Uplatom ovih sredstava BiH po drugi put učestvuje u punjenju fondova IFAD-a, čime iskazuje spremnost da, kao članica Fonda, učestvuje u međunarodnom finansiranju projekta u oblasti poljoprivrede.

Prvi put BiH je finansijski učestvovala u punjenju Fonda 2006. godine, kada je uplaćeno 75.000 USA dolara.

Nakon 1995. godine IFAD je BiH za finansiranje pet projekata u oblasti poljoprivrede odobrio sredstva u ukupnoj vrijednosti od 55,7 miliona USD.

Od 16. juna obavezan digitalni tahograf

Dom naroda Parlamenta BiH usvojio je Prijedlog zakona o radnom vremenu, obavezanim odmorama mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u drumskom prijevozu.

Suština ovog zakona ogleda se u primjeni Evropskog sporazuma o radu posade na vozilima koja obavljaju međunarodni drumski prijevoz, prema kojem sva vozila čija je masa veća od 3,5 tona moraju imati ugrađen analogni tahograf, a od 16. juna sva nova vozila koja se prvi put registruju u BiH, morat će imati digitalni tahograf. Nakon što je Dom naroda usvojio Prijedlog ovog zakona u različitom tekstu, bit će potrebno da u narednom periodu zajednička komisija oba doma Parlamenta BiH obavi njegovo usaglašavanje.

Prijedlog zakona o duhanu BiH

Delegati Dom naroda Parlamenta BiH su, u drugom čitanju, usvojili Prijedlog zakona o duhanu BiH.

Prijedlogom ovog zakona, između ostalog, uspostavljaju se jedinstveni kriteriji za proizvodnju duhana, te se uređuju proizvodnja, otkup, obrada, prerada i promet sirovog duhana u listu, kao i proizvodnja i promet duhanskih proizvoda.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o politici direktnih stranih ulaganja u BiH

U nešto drugačijem tekstu u odnosu na Zastupnički dom, delegati su usvojili i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o politici direktnih stranih ulaganja u BiH, kojim se pojednostavljaju procedure registracije društava sa elementom stranih ulaganja, s ciljem podsticanja stranih investicija.

Isplata dugova

Vlada FBiH utvrdila je i u parlamentarnu proceduru uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u FBiH.

Kako je obrazloženo, kroz izmjene i dopune se kantonima, gradovima, općinama i javnim preduzećima omogućava emitiranje vrijednosnih papira. Također, pojednostavljuje se procedura kod zaduživanja, te daje mogućnost zaduživanja i izdavanja garancija FBiH radi restrukturiranja i konsolidacije javnih preduzeća, kao i potpore finansijskim institucijama u većinskom vlasništvu FBiH.

Revizija privatizacije

Polazeći od ocjene kako dosadašnjom privatizacijom nije u cijelosti ostvaren niti jedan od strateških ciljeva pretvorbe državnog u privatno vlasništvo, Vlada FBiH je razmatrala Nacrt zakona o reviziji privatizacije državnog kapitala u privrednim društvima i bankama, prije svega, s aspekta primjedbi i prijedloga datih u parlamentarnoj raspravi o ovom dokumentu.

Cilj ovog zakonskog projekta jeste osiguravanje pravnog okvira za ispravljanje propusta uočenih u postupcima privatizacije, počevši od pripreme, preko provedbe, pa do ispunjenja ugovornih obveza.

Unutrašnja zaštita

Vlada FBiH je donijela Odluku o određivanju pravnih lica u čijoj strukturi kapitala FBiH ima vlasnički

udio, koja su obavezna uspostaviti unutrašnju službu zaštite.

Radi se o: 36 preduzeća iz nadležnosti Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, 12 preduzeća iz nadležnosti Federalnog ministarstva prometa i komunikacija, po sedam iz nadležnosti Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalnog ministarstva finansija, te 12 pravnih lica koja imaju status organa uprave.

Uredba o šumama

Budući da je Uredba o šumama prestala važiti 30. marta 2010. godine, a da je, zbog usuglašavanja s kantonima, odgođeno slanje u parlamentarnu proceduru novopredloženog Zakona o šumama,

Vlada FBiH je kroz izmjene i dopune važenje Uredbe produljila za tri mjeseca, odnosno do 30. juna 2010. godine. U tom bi razdoblju trebalo donijeti novi zakon iz ove oblasti, čiji će prednacrt Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva pripremiti za sljedeću sjednicu Vlade FBiH.

Ujedno, u ovom dokumentu su precizirana rješenja propisana originalnom Uredbom, jer su pri njezinoj primjeni uočene određene manjkavosti i tehničke greške. Jedna od novina prihvaćena je na traženje jedinica lokalne samouprave, pa je precizirano kako su one, kao investitori, oslobođene plaćanja naknade za eksproprijaciju državnog zemljišta pri izgradnji objekata komunalne i prometne infrastrukture.

Odluke o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata iz državnih šuma na teritoriji FBiH

Federalna vlada je donijela izmjene i dopune Odluke o načinu prodaje šumskih drvnih sortimenata iz državnih šuma na teritoriji FBiH, u skladu sa Akcionim planom za suzbijanje nezakonitih aktivnosti u sektoru šumarstva i drvne industrije u FBiH. Njime je predviđena i obaveza uvođenja tržišnog sistema prodaje drveta iz državnih šuma.

Usvojenim izmjenama i dopunama se definiše da objava u dnevnim listovima može biti i u vidu skraćene obavijesti - informacije o prodaji šumskih drvnih sortimenata, s tim što se određuje količina sortimenata koja se može prodavati za potrebe lokalnog seoskog stanovništva.

Uvodi se, također, jednoobrazni način utvrđivanja minimalne ili rezervne cijene šumskih drvnih sortimenata za narednu godinu na osnovu tabele koja je sastavni dio Odluke.

Pripremila: M. IDRIZOVIĆ

Registrovana nezaposlenost u februaru 2010.

U februaru 2010. broj nezaposlenih u BiH iznosio je 519.336. Broj nezaposlenih u februaru 2010. povećao se za 0,6 %, a broj nezaposlenih žena povećao se za 0,4 % u odnosu na januar 2010. Stopa registrovane nezaposlenosti u februaru 2010. iznosi 42,9%, a za žene 47,8%. Ako poredimo nezaposlene po kvalifikacionoj strukturi, uočava se da je najveći broj nezaposlenih osoba sa VKV i KV kvalifikacijom 190.085, slijede osobe sa NK 163.807 i srednjom stručnom spremom 123.436 osoba. Kao nezaposleni vodi se najmanji broj osoba višeg obrazovanja, tj. VSS, 7.249, a slijede ih osobe sa visokom školskom spremom 18.210 (uključujući doktore nauka i magistre), što je znak da oni lakše dolaze do posla. Udio ženske populacije u nezaposlenima iznosi 49,8% ili u apsolutnom iznosu 258.631 osoba ženskoga spola. U ženskoj populaciji najveći broj nezaposlenih osoba je nekvalifikovanih ženskih osoba NK, 83.932, sa srednjom stručnom spremom 75.978, a sa VKV i KV kvalifikacijom 75.472 osobe.

Zaposleni po djelatnostima

U februaru 2010. broj zaposlenih kod pravnih lica u BiH iznosio je 699.710, a od toga su 282.163 žene. U odnosu na januar 2010. broj zaposlenih kod pravnih lica smanjio se za 0,2%, dok se broj zaposlenih žena povećao za 0,5%.

Broj nezaposlenih u februaru 2010. povećao se za 0,6%, a broj nezaposlenih žena povećao se za 0,4 % u odnosu na januar 2010.

Stopa registrovane nezaposlenosti u februaru 2010. iznosi 42,6%, a za žene 47,8%.

U poređenju sa februarom 2009. godine najveći indeks zaposlenja imao je sektor ostale društvene, socijalne i lične uslužne djelatnosti (O) sa 12,3 indeksna poena, slijedi ga sektor ribarstvo (B) sa 8,8 indeksnih poena, te sektor finansijsko posredovanje (I) sa povećanjem od 5,7 indeksnih poena.

Kod zenske radne snage na prvom mjestu je sektor ribarstvo (B) sa povećanjem od 36 indeksnih poena, slijede ga sektor ostale društvene, socijalne i lične uslužne djelatnosti (O) sa 19,2 indeksna poena i sektor poljoprivrede, lov i šumarstvo (A) sa povećanjem od 8,5 indeksnih poena.

Potrošačke cijene u martu

Cijene proizvoda i usluga, koji se koriste za ličnu potrošnju u Bosni i Hercegovini mjerene indeksom potrošačkih cijena, u martu 2010. godine u odnosu na februar 2010. godine više su, u prosjeku, za 0,2%.

Više cijene prijevoza, stanovanja, vode, električne energije, plina i drugih energenata, hrane i bezalkoholnih pića, rekreacije i kulture, te restorana i hotela.

Posmatrano po odjeljcima prema namjeni potrošnje (CO-ICOP), u martu 2010. godine u odnosu na februar 2010. godine porasle su cijene u odjeljcima Prijevoz 0,5%, Stanovanje, Voda, Električna energija, Plin i drugi energenti

0,3%, Hrana i bezalkoholna pića 0,2%, te Rekreacija i kultura i Restorani i hoteli 0,1%.

Do visokog rasta cijena u odjeljku Prijevoz došlo je zbog prosječnog rasta nivoa cijena u skupini upotrebe prijevoznih sredstava za 0,9%, zbog rasta cijena u klasi goriva i maziva za 1,3%. Rast cijena u odjeljku Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti uzrokovan je rastom cijena u skupini vodosnadbijevanje i različite komunalne usluge za 5,3%, od čega je najveći rast evidentiran u klasama vodosnadbijevanje za 10,2% i komunalne usluge za 1,5%. U odjeljku Hrana i bezalkoholna pića, u prosjeku, su porasle cijene u skupini hrane za 0,3%, zbog povećanja cijena u klasama svježeg voća za 4,0% i povrća za 2,4%. U martu 2010. godine godišnja inflacija u BiH je bila 1,9%. Na godišnjem nivou najveći opšti rast cijena u BiH su zabilježili odjeljci Alkoholna pića i duhan za 30,0%, Prijevoz za 10,3% i Komunikacije za 6,8%.

Obim industrijske proizvodnje

U martu 2010. ukupna industrijska proizvodnja u BiH se povećala za 3,3 indeksna poena u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2009. godine. U odnosu na mart 2009. (isti mjesec prethodne godine) stopa promjene proizvodnje iznosi 4,3%. Stopa promjene ukupne, tj. Kumulativne proizvodnje (od januara do marta 2010.) prema istom periodu 2009. godine iznosi 1,3%. U odnosu na februar 2010. (prethodni mjesec) stopa promjene obima proizvodnje je pozitivna i iznosi 11,5%. U području C Vadenje ruda i kamena industrijska proizvodnja u BiH se neznatno smanjila za 0,8 indeksnih poena, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2009. godine. Stopa promjene proizvodnje u odnosu na mart 2009. godine iznosi 2,8%. Stopa promjene ukupne proizvodnje (od januara do marta 2010.) prema istom periodu 2009. godine je negativna i iznosi - 1,4%. U području D Prerađivačka industrija industrijska proizvodnja u BiH se smanjila za 1,3 indeksna poena u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2009. godine. Stopa promjene proizvodnje u odnosu na mart 2009. godine iznosi 4,4%. Stopa promjene ukupne proizvodnje (od januara do marta 2010.) prema istom periodu 2009. godine je zanemarljiva i iznosi 0,1%. U području E Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom i vodom industrijska proizvodnja u BiH je porasla za 17,3 indeksna poena u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2009. godine. Stopa promjene proizvodnje u odnosu na mart 2009. godine je pozitivna i iznosi 4,9%. Stopa promjene ukupne proizvodnje (od januara do marta 2010.) prema istom periodu 2009. godine je 5,1%. Među indeksima po glavnim industrijskim skupinama, najveću pozitivnu stopu promjene obima proizvodnje, tj. stopu rasta prema istom mjesecu prethodne godine, u iznosu od 22,5 %, ima skupina Intermedijarni proizvodi. Najveću stopu pada prema istom mjesecu prethodne godine, u iznosu od -48,8%, ima skupina Kapitalni proizvodi. Ista skupina Kapitalni proizvodi ima i najveću stopu pada kumulativne proizvodnje prema istom periodu 2009. godine, u iznosu od -51,8%.

Zaposlenost po područjima

U februaru 2010. godine ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH iznosio je 423.557, što predstavlja smanjenje broja zaposlenih za 0,1% u odnosu na januar 2010. godine. U odnosu na godišnji prosjek broja zaposlenih u 2009. godini, došlo je do smanjenja broja zaposlenih za 0,7%.

Prosječne bruto plaće za februar

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za februar 2010. godine, u Federaciji BiH, iznosila je 1194,32 KM, što je nominalno manje za jedan odsto u odnosu na januar 2010. godine.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za februar ove godine je realno manja za 1,2% u odnosu na januar 2010. godine.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za februar 2010. godine viša je nominalno za 0,2%, a realno manja za 0,8% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Indeksi industrijske proizvodnje

Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine u martu 2010. godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz 2009. godine manja je za 0,3%, u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za 2,5%, dok je u odnosu na februar ove godine veća za 7,4%.

Ukupna industrijska proizvodnja januar - mart 2010. godine u odnosu na isti period 2009. godine veća je za 2%, u području Vađenja ruda i kamena manja je za 5,7%, u području Prerađivačka industrija veća je za 0,5% i u području Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom već a je za 10,7%. Prema glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda, u periodu januar - mart 2010. godine u odnosu na isti period 2009. godine, proizvodnja bilježi povećanje energije za 5,2%, intermedijarnih proizvoda, osim energije za 2,6%, trajnih proizvoda za široku potrošnju za 30,6% i netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,4%, dok je zabilježeno smanjenje kapitalnih proizvoda za 34,4%.

Cijene proizvođača industrijskih proizvoda

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u Federaciji BiH u martu 2010. godine viši je za 0,1% u odnosu na prethodni mjesec.

Posmatrano prema glavnim industrijskim grupacijama, indeks cijena intermedijarnih proizvoda osim energije viši je za 0,9%, a kapitalnih proizvoda i energije za 0,1%.

Pad indeksa cijena je registriran kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,5%, a trajnih proizvoda za široku potrošnju za 0,1%.

Posmatrano prema područjima KD-a, indeks cijena je viši u području Vađenja ruda i kamena i području Prerađivačke industrije za 0,2%.

U području Snabdijevanja električnom energijom, plinom i vodom indeks cijena se nije mijenjao u ovom mjesecu.

Posmatrano po oblastima, rast indeksa cijena je registrovan kod Proizvodnje električnih mašina i aparata, d.n. za 12%, Proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda za 4,9%, Proizvodnje kancelarijskih mašina/strojeva i računara za 2,9%, Proizvodnje baznih metala za 0,8% i Vađenja uglja i lignita; vađenja treseta za 0,3%.

Pad indeksa cijena je registriran kod Proizvodnje koks, derivata nafte i nuklearnog goriva za 3,8%, Proizvodnje ostalih proizvoda od nemetalnih minerala za 0,9%, Proizvodnje celuloze, papira i proizvoda od papira za 0,8%, Proizvodnje prehrambenih proizvoda i pića za 0,7%, Proizvodnje metalnih proizvoda, osim mašina i opreme za 0,3%, Prerade drveta i proizvoda od drveta i plute osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala, Proizvodnje proizvoda od gume i plastičnih masa i Proizvodnje namještaja, ostale prerađivačke industrije, d.n. za 0,2%. U ostalim oblastima indeksi cijena se nisu mijenjali u ovom mjesecu. Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u martu 2010. godine niži je za 2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine i za 0,2% u odnosu na decembar 2009. godine.

Za tri mjeseca ove u odnosu na isti period prethodne godine ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je niži za 2,9%, a u posljednjih dvanaest u odnosu na prethodnih dvanaest mjeseci je niži za 4,3%.

Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda u martu 2010. godine viši je za 0,4% u odnosu na prosječan indeks iz 2009. godine.

Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti

NACE je akronim (Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji) koji se koristi za različite statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti koje se razvijaju od 1970. godine u EU

On pruža okvir za prikupljanje i predstavljanje velikog raspona statističkih podataka u skladu sa ekonomskom djelatnosti u području ekonomske statistike (npr. proizvodnja, zapošljavanje, nacionalni računi) i drugim statističkim domenima.

Statistike proizvedene na osnovi NACE uspoređive su na evropskom i, općenito, na svjetskom nivou. Njegova upotreba je obavezna u Evropskom statističkom sistemu.

Integrirani sistem ekonomskih klasifikacija razvijen je pod okriljem Statističkog ureda Ujedinjenih naroda i predstavlja međunarodno harmoniziran i integriran sistem ekonomskih klasifikacija djelatnosti i proizvoda.

Takav sistem omogućava usporedivost statističkih podataka na svjetskom nivou, kao i usporedivost statističkih podataka proizvedenih u različitim statističkim područjima.

U posljednjim decenijama u svijetu su se dogodile znatne promjene u strukturi privrede i to najviše u uslugama. Stoga je provedena velika revizija statističkih ekonomskih klasifikacija (u EU poznata pod radnim nazivom „Operacija 2007.“). Eurostat je u proces konzultacija uključio sve nacionalne statističke urede, Evropsku centralnu banku, evropska udruženja sindikata, sve direktorate unutar Eurostata i ostale zainteresirane korisnike klasifikacije djelatnosti.

Kao rezultat procesa konzultacija, EU je uvela novu klasifikaciju ekonomskih djelatnosti pod nazivom NACE Rev. 2, koja se u zemljama EU počela primjenjivati od 1. januara 2008. godine (Propis EC broj 1893/2006). Klasifikacija NACE Rev. 2 zamijenila je dotadašnju statističku klasifikaciju ekonomskih djelatnosti - NACE Rev. 1.1 (Propis EC broj 29/2002).

NACE ne razlikuje oblik vlasništva, vrstu pravne organizacije ili način poslovanja, jer ti kriteriji nisu povezani s karakteristikama same djelatnosti. Jedinice koje obavljaju istu vrstu ekonomske djelatnosti

razvrstavaju se na isti način neovisno o tome radi li se o dioničkim društvima (ili njihovom dijelu), samostalnim poduzetnicima ili državi i bez obzira na to je li matično poduzeće strana jedinica i sastoji li se jedinica od jednog ili više pogona.

Ne razlikuje ni formalnu od neformalne ili legalnu od ilegalne proizvodnje. Razvrstavanja prema obliku vlasništva, vrsti organizacije ili načinu poslovanja izvode se neovisno o razvrstavanju prema djelatnosti. Općenito, ne razlikuje tržišne od netržišnih djelatnosti. Raščlanjivanje ekonomskih djelatnosti prema ovom načelu je korisno u svakom slučaju gdje se podaci prikupljaju za djelatnosti koje se obavljaju na tržišnoj, odnosno netržišnoj osnovi. Unakrsnim razvrstavanjem ovaj bi se kriterij trebao povezati s kategorijama NACE-a. Netržišne usluge pružaju samo državne organizacije ili neprofitne institucije koje služe kućanstvima, većinom u području obrazovanja, zdravstva, socijalnog rada itd.

Obuhvaća i djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe. Ovo se odnosi samo na dio ekonomskih djelatnosti kućanstva, dok su djelatnosti kućanstva koje je moguće jasno odrediti razvrstane u drugim dijelovima NACE-a.

Kriteriji koji se koriste za definisanje i određivanje kategorija na bilo kojem nivou klasifikacije ovise o više faktora, kao što su potencijalna upotreba klasifikacije i raspoloživost podataka.

Važeća Klasifikacija djelatnosti BiH (KDBiH) se zasniva na evropskoj NACE Rev. 1.1, a na osnovu Zakona o Klasifikaciji djelatnosti BiH (KDBiH), upotrebljava se za određivanje djelatnosti, odnosno za sva razvrstavanja po djelatnostima poslovnih i drugih subjekata i njihovih dijelova za potrebe statistike, različitih službenih i drugih administrativnih zbirki podataka (evidencije, registri, baze podataka i sl).

U skladu sa Zakonom, Klasifikacija djelatnosti BiH se mora stalno usklađivati sa svim zvaničnim promjenama Statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti EU, a na taj način i s međunarodnom klasifikacijom djelatnosti UN (ISIC).

Pošto su već izvršene promjene klasifikacije NACE Rev 1.1, u parlamentarnoj proceduri Bosne i Hercegovine su promjene klasifikacije djelatnosti, u skladu sa NACE Rev 2., kako bi se osigurala us-

poredivost statističkih podataka BiH na evropskom i svjetskom nivou.

Razlika po svim nivoima između stare NACE Rev.1.1 i nove NACE Rev. 2 klasifikacije pokazuje da nova NACE Rev. 2 klasifikacija ima detaljniju strukturu u odnosu na klasifikaciju NACE Rev. 1.1, Nova klasifikacija je obuhvatila sve promjene u strukturi i organizaciji ekonomije, kao i u razvoju novih tehnologija tako da se procjenjuje da u sljedećih deset godina može realno prikazivati kretanja u ekonomiji svake države. U skladu s tim

pretrpjela je značajne promjene strukture, što je rezultiralo izdavanjem četiri posebna područja:

1. E - Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša;
2. J - Informacije i komunikacije;
3. M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti;
4. R - Umjetnost, zabava i rekreacija.

Mira IDRIZOVIĆ
m.idrizovic@kfbih.com

Posjete

Predstavnici Evropske banke u P/GKFBiH

Predsjednik Privredne komore Federacije Bosne i Hercegovine Avdo Rapa, sa saradnicima, susreo se s predstavnicama Evropske banke za obnovu i razvoj, regionalnim direktorom za BiH, Hrvatsku, Srbiju i Crnu Goru Natalia Meylunas, zatim sa Simone Zhe iz Ureda glavnog ekonomiste EBRD-a, Caroline Van Coppenolle iz Ureda EBRD TAM/BAS London i direktorom Programa za BiH Zih-nijom Hasovićem, koji u našoj zemlji borave u sklopu pripreme svoje redovne razvojne strategije za BiH.

Predstavnici Banke detaljno su predstavili svoje TAM (Turn Around Management) i BAS (Business Advisory Services) programe.

Predstavnici EBRD-a upoznati su s organizacijom, aktivnostima i članstvom P/GKFBiH. Govoreći o nepovoljnom položaju malih i sred-

njih preduzeća u BiH, ukazano je na problem nepostojanja zakonske regulative na državnom nivou, finansijske podrške, kao i na nepovoljne uslove kreditiranja.

Istaknuto je da Komora svoj doprinos daje kroz rad udruženja i strukovnih grupa i sekcija (zastupanje interesa i potreba u zakonskim projektima, povoljnijem poslovnom okruženju), apliciranjem na fondove EU u oblastima od interesa za MSP, te organizovanjem sudjelovanja na sajmovima, kako bi mala i srednja preduzeća promovisala svoje proizvode i uspostavljala poslovne kontakte.

Istaknuta je dobra saradnja sa Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta i određenim brojem univerziteta u BiH i inozemstvu sa ciljem stvaranja spona između teorije i prakse.

M. I.

GLASNIK

Privredna / Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine
List izlazi mjesečno
Godina XI
Broj 91
april / travanj 2010.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda,
glavni urednik,
Amela Kečo,
odgovorni urednik,
Članovi:
Mira Idrizović,
Šemsa Alimanović,
Ljubo Dadić

i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

Adresa:

Privredna / Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo

Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/566-300
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/566-222 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.
Sarajevo

Općinski sud Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
4200088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005
DTP: "Privredna štampa"
Štampa: BLICDRUK, Sarajevo,
Čemaluša 8
Besplatan primjerak

17. generalni BH sajam - 17th General BH Fair

ZEPS 2010

ZEMLJA PARTNER: CRNA GORA
COUNTRY PARTNER: MONTENEGRO

Zenica, 5-10.10.2010.

Pravi potez!

ORGANIZATOR SAJMA

DD POSLOVNI SISTEM BMK, 71000 ZENICA

Kučukovići 2/VI; POBox 2, Bosnia and Herzegovina

Tel: +387-32/247-772, 247-770 Fax: +387-32/247-773, 245-170

E-mail: prijava@zeps.com; project@zeps.com; logozeps@zeps.com; info@zeps.com

www.zeps.com